

Farmaatsia õppetooli arengukava 2009-2012

Farmaatsia õppetoolis õpib 15.sept .2008 aasta seisuga 117 üliõpilast.

Õppekava täies mahus läbinud farmaatsiaüliõpilased saavad farmatseut III kutsekvalifikatsiooni ja rahvusvaheliselt tunnustatud rakenduskõrghariduse.

Oma teoreetilise ja praktilise väljaõppe poolest on farmatseudid eelkõige ette valmistatud tööks apteekides, kuid nad võivad töötada ka ravimite hulgimüügifirmades ja teistes farmaatsiaettevõtetes.

Missioon

Farmatseudi erialal toimuva väljaõppe jätkamine ja arendamine kooskõlas kutsestandardi nõuetega, tagades õppekava pideva järkjärgulise täiustamise vastavalt muudatustele farmaatsia ja apteegitöö üldises arengus. Selle kõrval on vaja tugevdada õppetöö materiaaltehnilist baasi, aga ka õppeprotsessi tervikuna, rakendades toimivaid meetmeid õpetamise kvaliteedi tõstmiseks.

Arendustegevuse eesmärgid

Tagada järjepidevalt farmatseutide eriala rahvusvahelistele standarditele vastav rakenduskõrghariduslik ettevalmistus, mis võimaldaks lõpetanutel:

- asuda oma ala valdavate spetsialistidena praktilisele tööle mis tahes ametikohal vastavalt kvalifikatsioonile;
- alustada soovi korral süvendatud erialaseid õpinguid magistriõppe või mõne muu kõrgemat järku programmi alusel.

Tõhustada farmatseutide üldteoreetilise ja erialase ettevalmistuse taset, mis suurendaks nende konkurentsivõimet Eesti tööturul, tagades ühtlasi konkurentsivõime oma erialale vastava töö saamiseks ka teistes riikides.

Nende ülesannete täitmine ja eesmärkide saavutamine eeldab edasiminekut ja kõrgendatud nõudlikkust õppeprotsessi kõikides lõikudes. Farmatseudi eriala edasiarendamisel, lähtudes selle ala praegusest olukorrast, vajaksid lähiaastatel peamist tähelepanu alljärgnevad aspektid:

Õppetooli ülesanded

Õppekava

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele on vajalik üle minna väljundipõhisele õppekavale hiljemalt 1. septembriks 2009.

Valikainete osas tuleb saavutada, et nende temaatika seostub paremini farmaatsia erialaga ning neid pakutakse üliõpilastele oluliselt suuremas mahus kui see õppekava täitmiseks on vajalik.

Õppepraktika apteekides

Ravimite ekstemporaalse valmistamisega tegelevate apteekide arvu vähenemise tõttu on viimastel aastatel probleemiks kujunenud sobivate praktikakohtade leidmine assisteerimispraktika läbiviimiseks. Suurendada koostööd praktikabaasidega eelkõige assisteerimispraktika läbiviimiseks. Kaaluda võimalust II kursuse lõppu jääv õppepraktika apteekides läbi viia paindliku ajalise graafiku alusel, jättes selle rangelt sidumata konkreetse kalendaarse ajavahemikuga. Kohustuslikuks tingimuseks tuleb seada praktika nõuetekohane sooritamine hiljemalt III kursuse alguseks.

Õppejõudude koosseis ja kvalifikatsioon

Õppejõudude erialane pädevus, samuti nende pühendumus oma tööle on peamisteks eeltingimusteks, millest oleneb õpetamise kvaliteet ja üliõpilaste erialase väljaõppe tase. Sellest tulenevalt tuleb farmatseutide ettevalmistamisel eelseisval arenguperioodil:

- saavutada, et kõigis kandva tähtsusega mahukates erialaainetes (farmaatsia profiiliga alusained, farmakoloogia, farmakoterapia) ning põhilistes farmaatsia eriala toetavates üldainetes (keemia profiiliga õppeained, inimorganismi ehitust ja talitlusi käsitlevad ained jt.) oleks õppetöö kaetud oma ala hästi tundvate ning õppeprotsessis aktiivselt osalevate koosseisuliste õppejõududega;
- astuda samme kriitilise tähtsusega farmaatsia õppeaineid kanda suutvate õppejõudude reservi loomiseks (tagamaks vajaduse korral uute piisava ettevalmistusega õppejõudude probleemideta kaasamise farmatseutide väljaõppesse).
- soodustada õppejõudude osalemist erialases enesetäiendusel ja koolitustel.

Materiaal-tehniline baas

Farmatseutide väljaõppeks on nii auditoorsete kui ka laboratoorseteks töödeks (praktikumide läbiviimiseks) korralikud ruumid olemas, kuid oleks vajalik sisustada ruum farmatseutilise kaubatundmise ja farmaatsiakorralduse tarvis. Arendustegevuse pöörõhk peab lähiaastatel langema laborite tehnilise varustatuse parandamisele, aga ka mitmesuguste õppeotstarbeliste näidiskogude täiendamisele, korrastamisele või loomisele. Esimeses järjekorras tuleb jõupingutused ja vahendid suunata järgmiste arengute kindlustamiseks:

- Jätkata farmatseudi eriala kahe profileeriva põhilabori - keemialabori ja farmatseutilise tehnoloogia labori – baasvarustuse täiendamist;
- täiendada keemialabori sisseseadet aparaatide ja seadmetega, mis võimaldaks üliõpilastel tundma õppida ja omandada olulisemaid kaasaegseid analüüsimeetodeid (spektrofotomeetria, kromatograafia jt.);
- jätkata õppeprotsessi läbiviimiseks vajalikud erialased näidismaterjalide kogude loomist (botaanikas – herbaariumid Eesti taimedest ja ravimtaimedest; farmakognoosias – droogide kogu, anatoomiliste preparaatide kogu ravimtaimede diagnostiliseks identifitseerimiseks; farmatseutilise kauba tundmises – Eestis registreeritud ravimite ja ravimpreparaatide näidiste kogu).
- Sisustada ruum ja soetada vastavad vahendid farmatseutilise kaubatundmise ja farmaatsiakorralduse praktilise õppe läbiviimiseks.

Õppekirjandus

Farmaatsia-alase õppekirjanduse fondide täiendamine ja uuendamine raamatukogus peab toimuma pidevalt ja olema püsivalt üheks prioriteediks eriala üldises arendustegevuses. Viimastel aastatel on õnnestunud juurde hankida küllalt palju uut erialast kirjandust, kuid endiselt napib eestikeelset õppekirjandust, kus farmaatsia alalt ilmub trükiseid üliharva. Lähiaastatel tuleks kirjanduse komplekteerimisel peamine tähelepanu suunata järgmistele küsimustele:

- laiendada erialase õppekirjanduse kättesaadavust üliõpilastele, suurendades kõikides põhilistes farmaatsia-ainetes baasõpikute ja -käsiraamatute (õpikute või käsiraamatutena kasutatavate monograafiate) laenutuseksemplaride arvu raamatukogus võõrkeelsete raamatute osas vähemalt 5, eestikeelsete raamatute osas vähemalt 10 paralleelseksemplarini;

- tõhustada hankeid raamatukogu fondide täiendamiseks (kõrvuti ingliskeelsete raamatute soetamisega) uuema farmaatsia-alase õppekirjandusega vene keeles.

Õppematerjalide kättesaadavus

Sõltumata erialase kirjanduse olemasolust ja kättesaadavusest langeb õppetegevuses põhiline raskuspunkt erialastele loengutele. Lähiaastatel tuleb:

- tõhustada farmatseudi õppekavaga seotud õppematerjalide koostamist, nõudes õppejõududelt senisest aktiivsemat tegevust vastavate materjalide ettevalmistamisel ja üliõpilastele kättesaadavaks tegemisel;
- tagada õppetöök sobivate loengumaterjalide operatiivne paljundamine ja vajalik mahus tiražeerimine, nähes ette võimaluse paljundatud materjalide tasuta või soodustingimustel väljastamiseks üliõpilastele.

Üliõpilased

Farmatseudi eriala on püsivalt väga populaarne kõrgharidust omandada soovivate noorte seas, mistõttu selle eriala üliõpilased on läbinud tõsise eelvaliku sõela. Vastavalt on ka farmatseutide õppeteadlikkuse ja õppeedukuse üldine tase suhteliselt kõrge. Siiski võib vastuvõetud üliõpilaste seas aastakäiguti täheldada küllalt suuri tasemeerinevusi. Farmatseudi eriala edasisel arendamisel tuleks järgnevatel aastatel:

- veelgi tõhustada üliõpilaskandidaatide väljavalimist, tagamaks, et farmatseudi eriala asuvad omandama eranditult kõrge motivatsiooni, kõrge õpivõime ning sellele erialale sobivate isikuomadustega noored.
- Otsida võimalusi eriala paremaks tutvustamiseks nii gümnaasiumiõpilaste kui ka täiskasvanute seas.

Uurimistöö

Uurimisalane tegevus on farmaatsia õppetoolis siiani olnud marginaalne. Lähiaastatel on vaja uurimisalast tegevust oluliselt parandada, milleks:

- tõhustatakse tööd üliõpilastega, innustamaks neid alustama jõukohast teaduslikku uurimistööd õppetööst vabal ajal;
- jätkata uurimistööd hõlmikpuu preparaate koolituse uurimise vallas ja laiendada uurimistööd tulevikus võimalusel ka teistele toidulisanditele;

- jätkata uurimistööd farmaatsia ajaloo uurimiseks.

Koostöö teiste õppe- ja teadusasutustega

Farmaatsia õppetoolil on regulaarsed õppealased kontaktid loodud Tartu Ülikooli farmaatsia instituudiga. Informatsiooni korras on õppekavasid vahetatud ka Kaunase (Leedu) ja Riia (Läti) sõsarinstituudi farmaatsia kateedriga. Lisaks on õnnestunud hankida teavet farmatseutide väljaõppe korraldamisest Soomes, Rootsis, Inglismaal, Hollandis ja veel mõnes teises riigis. Lähiaastatel tuleks õppetooli tegevust õppealase koostöö algatamiseks ja arendamiseks oluliselt aktiveerida. Esmajärjekorras on vajalik:

- jätkata mõttevahetust ja läbirääkimisi Tartu Ülikooli farmaatsia instituudiga, et leida farmatseudi õppekava sisu ja mahtu objektiivselt arvestav lahendus farmatseutide edasiõppimise võimaldamiseks TÜ proviisoriõppes;
- jätkata informatsiooni hankimist analoogilise või lähedase tasemega farmaatsia-alast rakenduskõrgharidust võimaldavate õppeasutuste (ja nende õppekavade) kohta teistes riikides (eeskätt Lätis, Leedus, Venemaal, Poolas ja Saksamaal);
- sobivate partnerõppeasutuste leidmisel luua nendega reaalsed otsekontaktid laiema vastastikuse koostöö arendamiseks (konsultatsioonid ja kogemuste vahetus õppekavade sisu ja õppekorraldust puudutavates küsimustes, õppejõudude vahetus, üliõpilaste vahetus jne).
- alustada koostööd Eesti Keskkonnauuringute Keskusega instrumentaalanalüüsi vallas.

Täiendkoolitus

Kutsealane tegevus nõuab farmatseutidelt pidevat enesetäiendamist, mis eeldab võimalust saada vajaduse korral erialast täiendkoolitust. Vastav nõue on ühe tingimusena sätestatud farmatseudi kutsequalifikatsiooni kõrgema järgu standardis. Kaugemas perspektiivis võib regulaarne täiendõppe läbimine kujuneda farmatseutide kohustuslikuks kvalifikatsiooninõudeks nende töötamisel apteekides. Kuna nõutaval tasemel täiendõpet saab farmatseudi erialal tagada ja korraldada üksnes Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, on vaja (koostöös Eesti Farmatseutide Liiduga) jätkata ettevalmistustöid farmatseutide täiendkoolituse õppekava koostamiseks ja määratleda selle kava võimalikud rakendamistingimused täiendõppe käivitamiseks.